

**FITXA IDENTIFICATIVA****DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 47041**Nom:** Desigualtats econòmiques i mobilitat social a l'Europa preindustrial**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 3**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2282 - Màster Universitari en Història de la Formació del Món Occidental	Facultat de Geografia i Història	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2282 - Màster Universitari en Història de la Formació del Món Occidental	Materias Optativas	OPTATIVA

COORDINACIÓ

FURIO DIEGO ANTONI JOSEP

RESUM

Un dels grans problemes del nostre temps és l'increment de la desigualtat econòmica. Els rics són cada vegada més rics i els pobres cada vegada més pobres, ampliant la bretxa entre ells. Avui, la meitat de la riquesa mundial està en mans de l'1% més ric i el 30% més ric concentra el 97% de la riquesa total, mentre que el 70% només posseeix el 3% restant. Tractant-se d'un dels problemes més greus que ens afecten en l'actualitat, és lògic que els historiadors l'estudien i examinen les seues causes i els seus orígens. Quan i per què es van originar les desigualtats econòmiques? Aquesta assignatura analitza les desigualtats econòmiques en l'Europa preindustrial, és a dir, en l'Europa medieval i moderna. Per una part, s'examinaran les fonts i la metodologia per al seu estudi i, per altra, els resultats, en particular les tendències a llarg termini, identificades pels historiadors, així com l'impacte que tingueren les crisis –en particular, la Pesta Negra del segle XIV– en el seu increment o la seua reducció. Entre les fonts documentals, s'estudiaran principalment les fonts fiscals (padrons de riquesa) i notarials (inventaris de béns), però també les antropològiques-arqueològiques (esquelets humans) i qualsevol tipus d'evidència que pugui ser analitzat i quantificat. L'assignatura aborda també la mobilitat social –ascendent i descendent–, directament relacionada amb l'increment o la disminució de les desigualtats, així com els factors (demogràfics, econòmics, polítics) que hi influïren.

CONEIXEMENTS PREVIS

**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS**COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE**

-

Aconseguir les competències d'aprenentatge que permeten continuar estudiant en el futur d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigida i autònoma.

Actuar amb autonomia en l'aprenentatge, prenent decisions fonamentades en diferents contextos, emetent judicis sobre la base de l'experimentació i l'anàlisi i transferint el coneixement a noves situacions.

Col·laborar eficaçment en equips de treball, assumint responsabilitats i funcions de lideratge i contribuint a la millora i desenvolupament col·lectiu.

Conèixer i comprendre, des del mateix àmbit de la titulació, les desigualtats per raó de sexe i gènere en la societat; integrar les diferents necessitats i preferències per raó de sexe i de gènere en el disseny de solucions i resolució de problemes.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que donen resposta a demandes socials, tenint en compte com a referent els objectius de desenvolupament sostenible.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Estar capacitat per a la cerca i crítica de les fonts històriques dels períodes antic, medieval i modern, pròpies del màster.

Posseir les habilitats necessàries per a l'aprenentatge continu, així com per al treball autònom i en equips multidisciplinaris relacionats amb l'estudi, anàlisi i difusió de temes sobre la història de la formació del món occidental.

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àmbit de coneixement, per a donar resposta a les diverses necessitats professionals i socials.

Saber aplicar els aspectes científics i humanístics indispensables en la investigació històrica referida a la formació del món occidental.

Saber aplicar els coneixements adquirits a la valoració de les fonts i bibliografia històriques pròpies del màster.

Saber aplicar els coneixements i tècniques desenvolupades per les disciplines afins a la història que siguin d'utilitat per al coneixement i valoració dels fets històrics del món occidental.

Saber aplicar els coneixements teoricopràctics adquirits a través de l'elaboració d'un treball final de màster, centrat en l'àmbit específic d'aquest títol, que reflectisca els procediments d'investigació, anàlisi i obtenció



de resultats.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Saber integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a una perspectiva de gènere en l'àmbit de

Saber presentar oralment i per escrit els resultats de la investigació en una o diverses de les àrees històriques objecte del màster mitjançant un discurs elaborat i coherent, adaptat als seus destinataris potencials.

Ser capaç d'accedir a eines d'informació en àrees de coneixement afins a la història i utilitzar-les apropiadament en l'àmbit de la investigació històrica pròpia del màster.

Ser capaç d'analitzar les diverses modalitats d'organització social del territori en l'àmbit de la formació del món occidental.

Ser capaç d'aplicar coneixements que aporten una base o una oportunitat de ser originals en la implementació i el desenvolupament d'idees, sovint en un context d'investigació.

Ser capaç d'aplicar els coneixements apresos i les destreses adquirides per a la resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Ser capaç d'aplicar els procediments adequats en la investigació científica sobre la història de la formació del món occidental i l'aplicació responsable dels seus resultats, i assumir els valors democràtics, la diversitat i igualtat humana i la multicult

Ser capaç d'argumentar els principis de les diferents teories que expliquen els processos històrics que caracteritzen la formació del món occidental.

Ser capaç d'emprar els procediments heurístics i metodològics pertinents per a la construcció del saber històric del món occidental en els períodes antic, medieval i modern.

Ser capaç d'entendre els aspectes referits als diferents models d'organització social, pública i privada, en el context de la formació del món occidental.

Ser capaç d'establir relacions amb algunes de les matèries de caràcter complementari que permeten una especialització en el marc temàtic del màster.

Ser capaç d'explicar la creació i el desenvolupament dels espais polítics i de l'articulació del poder en el marc de la formació del món occidental.

Ser capaç d'identificar la varietat d'ordenaments territorials i institucionals i la seua projecció sobre la societat en la formació del món occidental.

Ser capaç d'implementar nivells elevats d'anàlisi i de síntesi de continguts en el camp de la investigació i exposició de temes històrics i humanístics.

Ser capaç d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una



informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixement

Ser capaç d'integrar els continguts i les habilitats apresos en el màster en un context geogràfic i mediambiental.

Ser capaç d'integrar en la investigació històrica especialitzada la bibliografia existent i la producció historiogràfica més actual sobre la formació del món occidental.

Ser capaç d'interpretar els problemes relacionats amb el procés d'urbanització en l'àmbit de la formació del món occidental.

Ser capaç d'organitzar i planificar adequadament el treball professional específic de l'historiador en els diversos i potencials escenaris laborals.

Ser capaç de captar la complexitat dels processos socials i els factors que incideixen en la gènesi, desenvolupament i resolució de conflictes en el marc de la formació del món occidental.

Ser capaç de comprendre els mecanismes d'interacció entre els àmbits urbà i rural en el marc de la formació del món occidental.

Ser capaç de comunicar els coneixements i les conclusions del treball investigador característic dels historiadors i les raons últimes que el sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaç de valorar la pluralitat d'expressions culturals i religioses en el procés de formació de la societat occidental.

Ser competent en l'ús de les noves tecnologies en relació amb la investigació i difusió de la història de la formació del món occidental.

Ser competent en les capacitats, habilitats, tècniques i eines pròpies del treball investigador dels historiadors en l'àmbit específic del màster.

Ser competent per a escriure i exposar treballs de recerca nous en l'àmbit històric i humanístic, d'acord amb les qüestions de debat essencials i a les exigències formals de l'activitat científica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

TEMARI

1. Les desigualtats econòmiques en el món actual
3. L'origen i les causes de la desigualtat: de Hobbes i Rousseau a Piketty i Milanovic
4. Les fonts per a l'estudi de la desigualtat



4.1. Fonts fiscals (padrons de riquesa i talles)

4.1. Fonts notariales (inventaris *post mortem*)

4.1. Fonts arqueològiques (cultura material i restes òssies)

5. Els mètodes (índex de Gini, índex de Theil, decils, top 1%...)

6. Les tendències a llarg termini en l'Europa preindustrial (del segle XIII al XVIII)

7. La mobilitat social (ascendent i descendent)

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Total hores	30,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	?
Estudi i treball autònom	?
Preparació de classes	?
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	?
Total hores	?

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques i pràctiques amb documents. El·laboració de gràfiques

AVALUACIÓ

Realització d'un treball amb fonts inèdites relacionat amb la matèria impartida a l'assignatura

BIBLIOGRAFIA



Bibliografia

Guido Alfani i Erik Thoen, eds., *Inequality in Rural Europe: Late Middle Ages - 18th Century*, Brepols, 2020.

Guido Alfani ¿Economic inequality in preindustrial Europe, 1300-1800: methods and results from the EINITE project¿, en *Disuguaglianza economica nelle società preindustriali*, Florència, 2020, pp. 21-36.

Guido Alfani i Francesco Ammannati, ¿Long-term trends in economic inequality: the case of the Florentine state, c. 1300-1800¿, *The Economic history review*, 70 (2017), pp. 1072-1102.

Luis Almenar, Guillermo Chismol i Lledó Ruiz Domingo, ¿Aproximación a la desigualdad económica a través de fuentes fiscales bajomedievales: Valls (1378), Sevilla (1384) y Palma (1478)¿, *El Futuro del Pasado*, 8 (2017), pp. 55-82.

Gabriel Brea Martínez i Joanna-Maria Pujadas-Mora, ¿Estimating long-term socioeconomic inequality in southern Europe: The Barcelona area, 1481-1880¿, *European review of economic history*, 23 (2019), pp. 397-420.

Kristof Dombrecht, ¿'Poor or rich, death makes us all equal'? Social Inequality (*post mortem*) in rural communities north of Bruges (1500-1579)¿, a Frederic Aparisi i Vicent Royo, eds., *Beyond lords and peasants. Rural elites*, València, PUV, 2014, pp. 163-188.

Antoni Furió, Pau Viciano, Luis Almenar, Lledó Ruiz Domingo i Guillem Chismol, ¿Measuring economic inequality in Southern Europe: the Iberian Peninsula in the 14th-17th centuries¿, a *Disuguaglianza economica nelle società preindustriali*, Florència, 2020, pp. 169-203.

David Graeber-David Wengrow, *El amanecer de todo. Una nueva historia de la humanidad*, Barcelona, Ariel, 2022.

Marta Gravela, ¿Classifying the miserables. The fiscal certification of inequalities in late medieval Italy¿, *Quaderni storici*, 55 (2020), pp. 99-118.

Rosa Lluch Bramon, ¿Remences pauvres, remences riches: les inégalités économiques (Vieille Catalogne, XIV-XVI)¿, en Simonetta Cavaciocchi, ed., *Schiavitù e servaggio nell'economia europea, secc. XI-XVIII = Serfdom and slavery in the European economy, 11th-18th centuries: atti della ¿Quarantacinquesima Settimana di studi¿ 14-18 aprile 2013*, Florència, 2014, pp. 173-186.

Branko Milanovic, ¿Towards an explanation of inequality in premodern societies: the role of colonies, urbanization, and high population density¿, *The Economic history review*, 71 (2018), pp. 1029-1047.

Giampiero Nigro, ed., *Disuguaglianza economica nelle società preindustriali: cause ed effetti = Economic inequality in pre-industrial societies: causes and effect*, Florència, 2020.

Alexandra M. De Pleijt i Jan Luiten van Zanden, ¿Two worlds of female labour: gender wage inequality in



western Europe, 1300-1800¿, *The Economic history review*, 74 (2021), pp. 611-638.

Juan Antonio Quirós Castillo, ed., *Demografía, paleopatologías y desigualdad social en el noroeste peninsular en época medieval*, Bilbao, 2016.

Juan Antonio Quirós Castillo, ed., *Social inequality in early medieval empire: local societies and beyond*, Turnhout, Brepols, 2020.

Albert Reixach Sala, ¿Fuentes para el estudio de la desigualdad en la Cataluña bajomedieval: los registros de tallas de la ciudad de Gerona a examen (c. 1360-c. 1540)¿, *Espacio, Tiempo y Forma* 3, 35 (2022), pp. 561-596.

Wouter Ryckbosch, ¿Economic inequality and growth before the industrial revolution: the case of the Low Countries (fourteenth to nineteenth centuries), *European review of economic history*, 20 (2016) pp. 1-22.

Pau Viciano Navarro, ¿Mercado cerealista, crédito a corto plazo y desigualdad económica en el reino de Valencia. Las villas de Cocentaina y Castellón en el siglo XV¿, *Hispania. Revista española de historia*, 78 (2018), pp. 103-137.